

Fletë informuese 11:

HEC Rrapun 3, 3A&4:

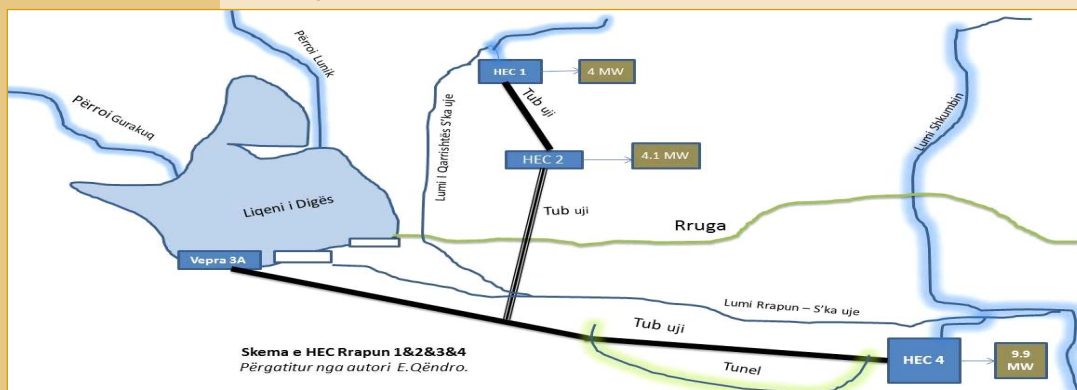
Zhvillim i kaskadës: Uji humbet në tuba çeliku.

Përshkrimi

Më 11 shtator 2009 Këshilli i Ministrave vendosi ti jepte koncesionin e Rrapun 3,3A&4 bashkimit të kompanive C&S Construction, Ferrar shpk dhe Gjickuria shpk (fituese e koncesionit). Pas ndryshimeve në pronësinë e koncesionit, aksionet u transferuan të C&S Construction (2%) dhe Ekovepra shpk (98%). Më 5.05.2015, konsorciumi i ri regjistroi kompaninë e re për menaxhimin e koncesionit të emërtuar C&S Energy shpk. Në fakt Ekovepra shpk është në pronësi të plotë nga Energjia Ekologjike shpk dhe kjo e fundit në pronësi të plotë nga Kisha Autoqefale Ortodokse e Shqipërisë. Banorët vendas i referohen hidrocentralit thjesht si “hidrocentrali i Janullatos”, më së shumti nga ceremonia e inaugurimit ku Kryepeshkopi mori pjesë në 2 gusht 2016.

Ndërtimi i hidrocentralit Rrapun 3,3A,4 fillimisht u planifikuan si projekt me rrjedhë të lirë, pa krijuar shumë ndikim në mjedis por më vonë e ndryshuan projektin dhe krijuar një digë për mbledhjen e ujit në mes të lumit Rrapun dhe përmes një tubi të fshehur rreth 2.4 km të gjatë e çojnë ujin nga diga te godina e HEC-it Rrapun 4. Ky projekt, është shoqëruar me protesta nga banorët e fshatit Togëz nga Njësia Administrative Darëz. Banorët, kanë ngritur shumë ankesa lidhur me shkatërrimin e lumit Rrapun duke i marrë gjithë ujin përmes tubave, duke shkaktuar humbje të faunës, erozionin e tokës, dhe çështje të pronësisë. Banorët e fshatit Tokëz ishin të parët që nisën protestat në rrethin e Librazhdit, duke iu adresuar autoriteteve lokale, deputetëve të zonës dhe qeverisë për shkak të kërcënimit që i kanosej ekonomisë së tyre, nga zhvillimi i këtyre hidrocentraleve. Njëkohësisht një peticion, me 118 firmëtarë i është dorëzuar nën Prefektit të Qarkut Mehmet Bicaku në 12.12.2013, një padi është regjistruar me Prokurorinë e Rrethit Gjyqësor dhe një padi civile, lidhur me çështje pronësie është regjistruar në Gjykatën e Rrethit.

Organizatave vendore, siç është Egnatia, po kryejnë monitorime të rregullta të zbatimit të kontratës dhe lejeve mjedisore dhe rezultojnë se nuk ka ujë ekologjik ose rrjedhë biologjike në shtretin e lumit. Nuk ka një kalim për peshqit dhe flora është shkatërruar. Erozioni i tokës ka filluar të shfaqet, e dëshmuar dhe gjatë vizitës në terren të ekspertit në dhjetor të 2016-ës. Gjatë vizitës në terren, kompania punonte me 1/3 e kapacitetit të vet në dhjetor të 2016-ës, ku supozohet të funksiononte me kapacitet të plotë. Mungesa e ujit të mjaftueshëm për potencialin e instaluar ka bërë që kompania të depozitojë ujin e më shumë se një lumi duke filluar nga Qarrishta, Gurakuq dhe Përroi i Lunikut. (Shiko skemën e përgatitur nga eksperti në vendngjarje)

Të dhëna kryesore

C&S Energy shpk

Është kompania e krijuar për menaxhimin e kontratës koncesionare të formës BOT nr.2854 rep, nr.383 kol i datës 11.09.2009. Aksionarët janë Ekovepra shpk dhe C&S Construction shpk. Ekovepra rezultojnë të jetë në pronësi të Energjia Ekologjike shpk dhe kjo e fundit në pronësi të Kishës Autoqefale Ortodokse Shqiptare. Kapaciteti i instaluar është 9.9 MW dhe një prodhim i parashikuar prej 42.9 Gwh. Kompania ka ndërtuar një digë me lartësi 10m mbi lumin Rrapun me 4 porta dhe me një volum prej 60 mijë m³. Liqeni i krijuar mbledh ujin nga lumi i Qarrishtës, Përroi i Lunikut dhe Përroi i Gurakuqit dhe e çon përmes tubacionit nën tokë drejt në godinën e hidrocentralit.²² Godina ka 3 turbina Francis 3.3 MW secila dhe kompania ka deklaruar se kanë kryer 411.850 m³ gërmime dhe mbushje dheu.

Fletë informuese 11:

HEC Rrapun 3, 3A&4:

Zhvillim i kaskadës: Uji humbet në tuba çeliku.

Burimi i konfliktit	Devijimi i ujit - niveli i 1-rë i konfliktit Pronësia dhe tërmetet nga shpërthimet brenda tunelit – niveli i 2-të i konfliktit Menaxhimi mjedisor – niveli i 3-të i konfliktit
Detaje të projektit dhe aktorët Zona e projektit Niveli i investimit	HEC Rrapun 3,3A dhe 4 janë në pronësi të Kishës Autoqefale Ortodokse të Shqipërisë përmes kompanisë Ekovepra shpk. Investimi i projektit shkon në 790,361,249 All. <ul style="list-style-type: none"> - Fshatarët e Togëz-it, - Fermerët vendas, - Shoqata lokale Egnatia, - Ekolëvizja, - Grupimi “Të Mbrojmë Lumenjtë”.
Konflikti dhe mobilizimi	Protesta rruge, padi, letër ankese, peticion drejtuar Prefektit, Ministrit të Mjedisit, Deputetit dhe Kryeministrit.
Ndikimi i konfliktit	Dokumentuar Ndikimi mjedisor: shkatërrimi i peizazhit, humbja e faunës dhe florës, shkatërrimi i shtratit të lumit dhe erozioni i tokës.
Rezultati i konfliktit	Potencial Ndikimi socio –ekonomik: turizmi, sistemi i vaditjes dhe ndjenja e përkatësisë së banorëve.. Ndërtuar Asnjë ndryshim institucional Jo i suksesshëm pasi projekti u ndërtua pa marrë në konsideratë alternativat e komunitetit
Burime dhe materiale/Referencat	<ul style="list-style-type: none"> - NIPT - K92402005Q, ekstrakti nga QKR i kompanisë C&S Energy shpk; - http://investigim.al/en/abuzimet-me-lejet-e-hec-eve-koncesionet-qe-po-shkaterrojne-lumenjte - Zela G, “Raporti final për projektin me Ekolëvizjen për evidentimin e ndikimeve nga ndërtimi i HEC-ve në Rrethin e Librazhdit, gusht 2015, - http://www.gazetatema.net/ëeb/2016/08/02/janullatos-peruron-nje-hec-ne-elbasan-financim-i-kishes-orthodokse/ - http://energja.al/tag/banoret/page/2/, - http://www.gazetatema.net/ëeb/2016/08/02/janullatos-peruron-nje-hec-ne-elbasan-financim-i-kishes-orthodokse/, - http://energja.al/tag/banoret/page/2/, - Vizita në terren dhe takime me shoqatat lokale në dhjetor 2016; - Takim me ekipin e shoqatës Egnatia në 3 dhjetor 2016.

²²HEC Rrapun 2 i përket një kompanie koncesionare tjetër dhe në pronësi të njëjtit aksionar të C&S Construction I cili gëzon dhe 2% të C&S Energy shpk.